

Ehdotus laiksi sisäasioiden rahastojen hallinnoinnista

1 luku Yleiset säännökset

1 § Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmien kansallisesta valmistelusta, yhteensovittamisesta, hallinnoinnista ja valvonnasta ohjelmakaudella 2021-2027.

Tätä lakia sovelletaan sisäasioiden rahastojen varoista myönnettävään avustukseen, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Tässä laissa säädetään avustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta.

Tässä laissa tarkoitettuun avustukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä.

2 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *sisäasioiden rahastoilla* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa sekä osana yhdenntyn rajaturvallisuuden rahastoa olevaa rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä;
- 2) *sisäasioiden rahastojen varoilla* Euroopan komission Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myöntämiä sisäasioiden rahastojen varoja ohjelmakaudella 2021-2027;
- 3) *yleisasetuksella* Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o xx/20xx;
- 4) *ohjelmalla* yleisasetuksen 16 artiklan mukaista turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetukseen perustuvaa turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa koskevaa ohjelmaa ja sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen mukaista sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevaa ohjelmaa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineasetukseen perustuvaa rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevaa ohjelmaa;
- 5) *erityistavoitteella* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 3 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 3 artiklassa ja sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenntyn rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua tavoitetta;
- 6) *operatiivisella tuella* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 18 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 15 artiklassa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenntyn rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua tukea;

- 7) *temaattisella rahoitusvälineellä* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 9 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 8 artiklan sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 8 artiklan mukaisia määrärahoja;
- 8) *hätäavulla* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 26 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 17 artiklan sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 23 artiklan mukaista tukea;
- 9) *omarahoituksella* avustuksen hakijan tai siirron saajan osuutta hankkeen tai toiminnan rahoituksesta, josta se vastaa itse;
- 10) *muulla julkisella rahoituksella* ulkopuolista rahoitusta, jonka valtio, kunta tai muu julkisyhteisö osoittaa avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan ilman välittömän vastikkeen saamista, ja joka suoritetaan rahallisena suorituksena avustuksen hakijalle;
- 11) *muulla yksityisellä rahoituksella* ulkopuolista rahoitusta, jonka yksityisoikeudellinen yhteisö tai luonnollinen henkilö osoittaa avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan ilman välittömän vastikkeen saamista, ja joka suoritetaan rahallisena suorituksena avustuksen hakijalle;
- 12) *tuotolla* hankkeeseen tai toimintaan kohdistuvia tai siitä välittömästi aiheutuvia tuloja myynnistä, vuokrauksesta, palveluista, maksuista tai muista vastaavista lähteistä;
- 13) *mahdollistavilla edellytyksillä* yleisasetuksen artiklan 11 mukaisia edellytyksiä;
- 14) *suoritusperusteisella kehyksellä* yleisasetuksen artiklan 12 mukaista kehystä;
- 15) *erityistoimella* turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 15 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 14 artiklassa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmukaisesti rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 14 artiklassa tarkoitettua toimenpidettä;
- 16) *yhteisellä erityistoimella* useamman kuin yhden valtion hanketta, johon yksi tai useampi jäsenvaltio voi saada erityistoimeen tarkoitettua rahoitusta ohjelmaansa;
- 17) *toimintaa ohjaavalla valtiolla* sitä valtiota, jonka ohjelmaan vastuu yhteisen erityistoimen toteuttamisesta on kirjattu ja jolle on osoitettu unionin talousarviosta ohjelmaan määräraha erityistoimen toteuttamista varten;
- 18) *osallistuvalla valtiolla* sitä valtiota, jonka ohjelmaan osallistuminen yhteisen erityistoimen toteuttamiseen on kirjattu;
- 19) *päätoteuttajalla* yhteisen erityistoimen käynnistämisestä ja täytäntöönpanosta vastaavaa julkisyhteisöä tai yksityisoikeudellista oikeushenkilöä;
- 20) *osatoteuttajalla* yhteisen erityistoimen täytäntöönpanoon osallistuvaa julkisyhteisöä tai yksityisoikeudellista oikeushenkilöä;
- 21) *kirjanpito toiminnolla* yleisasetuksen 70 artiklan mukaista toimintaa;
- 22) *siirron saajalla* toimijaa, jolle avustuksen saaja siirtää edelleen osan hankkeen tai toiminnan avustuksesta.

3 § Kumppanuus

Yleisasetuksen 6 artiklan mukainen kumppanuus tarkoittaa sisäasioiden rahastojen osalta kansallisesti sitä, että ohjelma ja toimeenpanosuunnitelma valmistellaan, pannaan täytäntöön ja niitä seurataan sekä arvioidaan yhteistyössä kunkin sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten, yhdistysten ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa.

Tarkempia säännöksiä kumppanuuteen kuuluvista tahoista ja kumppanuudesta eri tehtäviä hoidettaessa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

2 luku Ohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma

4 § Ohjelma

Sisäministeriö vastaa ohjelman valmistelusta.

Valtioneuvosto hyväksyy ehdotuksen ohjelmaksi ennen kuin se toimitetaan Euroopan komissiolle.

Ohjelmaa muutettaessa on 8 §:ssä mainitun seurantakomitean hyväksyttävä hallintoviranomaisen tekemä ehdotus ohjelman muuttamisesta. Muilta osin ohjelman muuttamisessa noudatetaan, mitä ohjelman valmistelusta säädetään.

Sen estämättä mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sisäministeriö hyväksyy ehdotuksen ohjelman muuttamisesta seurantakomitean hyväksynnän jälkeen, jos ohjelman muuttaminen johtuu Euroopan komission erityistavoitteille suoraan kohdentamasta lisärahoituksesta, temaattisen rahoitusvälineen kautta osoitettavan rahoituksen lisäämisestä taikka merkitykseltään vähäisestä muutoksesta. Hallintoviranomainen toimittaa Euroopan komissiolle ehdotuksen ohjelman muuttamisesta.

Tarkempia säännöksiä ohjelman ja sen muutosten valmistelusta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

5 § Ohjelman toimeenpanosuunnitelma

Sisäministeriö valmistelee ja hyväksyy seurantakomiteaa kuultuaan ohjelman perusteella ehdotuksen ohjelmaa täytäntöön panevaksi toimeenpanosuunnitelmaksi koko ohjelmakaudelle ja vastaa sen yhteensovittamisesta sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta merkityksellisten Euroopan unionin muiden rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa.

Toimeenpanosuunnitelma sisältää ainakin kuvauksen:

- 1) ohjelman erityistavoitteiden mukaisesti toteutettavista toimista ja
- 2) ohjelmaan sisältyvän rahoituksen tarkemmasta kohdentamisesta

Toimeenpanosuunnitelman muuttamisessa noudatetaan, mitä sen valmistelusta ja hyväksymisestä säädetään.

Tarkempia säännöksiä toimeenpanosuunnitelman valmistelussa noudatettavasta menettelystä ja sen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 luku Ohjelman hallinnointi

6 § Hallintoviranomainen

Sisäministeriö toimii yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuna sisäasioiden rahastojen ohjelman hallintoviranomaisena.

Hallintoviranomainen vastaa:

- 1) ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman täytäntöönpanosta, hallinnoinnista ja arvioinnista;
- 2) kirjanpito toiminnasta;
- 3) mahdollistavien edellytysten arvioinnista;
- 4) suoritusperusteisen kehyksen laatimisesta ja kehyksen määrittämismenetelmistä;
- 5) ohjelman vuotuisesta tuloksellisuuden tarkastelusta;
- 6) yleisasetuksen liitteen X mukaisten keskeisten vaatimusten täyttämisen varmistamisesta omalta osaltaan;
- 7) yleisasetuksen 63 artiklassa mainitun seurantajärjestelmän ja indikaattoreita koskevien tietojen laadusta ja luotettavuudesta;
- 8) yleisasetuksen liitteen XI mukaisten asiakirjojen säilyttämisestä;
- 9) tiedonvaihdosta komission kanssa yleisasetuksen liitteen XIII mukaisesti;
- 10) yleisasetuksen liitteen XIV mukaisen hallinnointi- ja valvontajärjestelmän kuvauksen tekemisestä ja päivittämisestä ja
- 11) muista sille osoitetuista tehtävistä, joista säädetään Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja tässä laissa.

Tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

7 § Tarkastusviranomainen

[Valtiovarainministeriön valtiovarain controller] toimii yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuna sisäasioiden rahastojen ohjelman tarkastusviranomaisena.

Tarkastusviranomainen vastaa:

- 1) yleisasetuksen liitteen X mukaisten keskeisten vaatimusten täyttämisen varmistamisesta omalta osaltaan;
- 2) tiedonvaihdosta komission kanssa yleisasetuksen liitteen XIII mukaisesti ja
- 3) muista sille osoitetuista tehtävistä, joista Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja tässä laissa säädetään.

Tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä ja tehtävien järjestämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 § Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa ohjelmalle seurantakomitean. Seurantakomitean toimikausi alkaa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun komissio on hyväksynyt 4 §:ssä mainitun ohjelman. Seurantakomiteassa ovat edustettuina ne 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut tahot, joilla on keskeinen merkitys sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta. Seurantakomitean kokoonpanossa noudatetaan

yleisasetuksen artiklan 6 asettamia vaatimuksia. Sisäministeriö päättää muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa ja jäsenistössä.

Seurantakomitea hoitaa sille yleisasetuksen 35 artiklassa säädetyt tehtävät. Seurantakomitea osallistuu 5 §:ssä mainitun toimeenpanosuunnitelman valmisteluun, täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin.

Seurantakomitean jäsenen tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Seurantakomitea vahvistaa itse oman työjärjestyksensä. Seurantakomitean työjärjestyksessä määrätään sen kokouksista, asian käsittelystä, päätöksentekomenettelyistä sekä mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Seurantakomitean päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Seurantakomitean toimikausi päättyy, kun Euroopan komissio on hyväksynyt turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 30 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 26 artiklan taikka rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmukaisen rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 27 artiklan mukaisen lopullisen tuloksellisuuskertomuksen. Toimikautta voidaan jatkaa, jos seurantakomitean tehtävien hoitaminen sitä vaatii.

Tarkempia säännöksiä seurantakomitean asettamisesta, tehtävistä, kokoonpanosta, työjärjestyksestä ja toimikaudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 luku Avustusmenettely

9 § Avustuksen saaja

Avustusta voidaan myöntää julkisyhteisölle ja yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle. Avustus hankkeen tai toiminnan toteuttamiseen myönnetään yhdelle avustuksen saajalle.

Avustuksen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke tai toiminta. Avustuksen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaan saadun tai avustetun toiminnan jatkuvuudesta avustuksen myöntämisen päätyttyä, ellei se hankkeen tai toiminnan luonteen vuoksi ole tarpeetonta.

Avustus yhteiseen erityistoimeen voidaan myöntää päätoteuttajalle.

Tarkempia säännöksiä avustuksen saajasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 § Avustuslajit

Avustus voidaan myöntää erityisavustuksena taikka kohdennettuna yleisavustuksena.

Erityisavustus voidaan myöntää hankeavustuksena kokeilu-, käynnistämisen-, tutkimus- tai kehittämishankkeeseen taikka avustuksena aineellisen tai aineettoman hyödykkeen hankintaan. Erityisavustus voidaan myöntää myös muuhun tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen.

Kohdennettu yleisavustus voidaan myöntää tiettyyn osaan avustuksen saajan toiminnasta. Kohdennettuna yleisavustuksena voidaan myöntää vain operatiivista tukea.

11 § Avustuksen myöntämisen edellytykset

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että

- 1) avustettava hanke tai toiminta on ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman mukainen ja se edistää Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä, ohjelmassa ja toimeenpanosuunnitelmassa asetettuja tavoitteita;
- 2) avustettavan hankkeen tai toiminnan tarkoituksena on muu kuin taloudellisen edun tuottaminen avustuksen saajalle ja
- 3) avustettava hanke tai toiminta täyttää seurantakomitean vahvistamat valinnassa käytettävät valintaperusteet.

Tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 § Avustuksen siirtäminen toiselle avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamista varten

Hallintoviranomainen voi päättää, että avustuksen saaja voi siirtää osan hankkeen tai toiminnan toteuttamista varten myönnetystä avustuksesta sellaiselle julkisyhteisölle tai yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle, joka täyttää tässä laissa avustuksen saajalle asetetut edellytykset.

Siirron edellytyksenä on, että

- 1) avustuksen saajan käyttöön jää hanke- ja toimintakohtaisesti määräytyvä merkittävä osuus avustuksesta;
- 2) siirron saajan on itse osallistuttava omarahoituksellaan hankkeesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, jollei avustusta ole myönnetty operatiivisena tukena, hätäapuna tai muuna Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä olevana avustuksena taikka poikkeamiseen ole muuten hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä ja
- 3) avustuksen siirtäminen on hankkeen tai toiminnan toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Avustuksen saajan on ennen siirtoa, siirron saajan kanssa laadittavin sopimuksin varmistettava, että siirron saaja täyttää avustuksen myöntämiseksi, maksamiseksi ja tarkastamiseksi asetetut edellytykset ja että siirron saaja sitoutuu noudattamaan avustuksen käytölle asetettuja ehtoja. Jos avustus peritään takaisin, avustuksen saaja vastaa avustuksen takaisin maksamisesta hallintoviranomaiselle. Avustuksen saaja vastaa hallintoviranomaiselle siitä, että hanke tai toiminta toteutetaan asianmukaisesti ja että ehtoja noudatetaan.

Tarkempia säännöksiä avustuksen siirtämisen edellytyksistä ja menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 § Hyväksyttävät kustannukset

Avustusta voidaan myöntää avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta aiheutuviin, hallintoviranomaisen hyväksymän, avustettavaa hanketta tai toimintaa koskevan kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman sekä hanke- tai toimintasuunnitelman mukaisiin tukikelpoihin kustannuksiin,

jotka täyttävät yleisasetuksen 57 artiklassa ja tässä laissa tarkoitettut edellytykset. Yleisasetuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaisia luontoissuorituksia ei voi käyttää rahastoissa rahoitettavissa hankkeissa tai toiminnassa. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään todellisia, avustuspäätöksen mukaisia, toteuttamisen kannalta tarpeellisia ja määrältään kohtuullisia kustannuksia.

Hankkeen tai toiminnan kustannusarvioon merkittyjen tukikelpoisten kustannusten on oltava yhtä suuret kuin rahoitussuunnitelmaan merkitty avustettavan hankkeen tai toiminnan rahoitus.

Avustusta ei myönnetä kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen avustuspäätöksen tekemistä, jollei perustellusta syystä muuta johdu. Avustusta ei kuitenkaan myönnetä kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen hakemuksen vireilletuloa.

Tarkempia säännöksiä kustannusten tukikelpoisuudesta ja hyväksyttävyydestä sekä siitä, milloin ennen avustuspäätöksen tekemistä syntyneisiin kustannuksiin voidaan perustellusta syystä myöntää avustusta, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

14 § Avustuksen määrä ja avustusmuodot

Avustus myönnetään yleisasetuksen 48 artiklassa, turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 11 artiklassa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineasetuksen 11 artiklassa tarkoitetuin tavoin prosentuaalisena osuutena avustettavan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin kustannuksiin, yksikkökustannuksiin tai kiinteämääräiseen rahoitukseen perustuen taikka kertakorvauksena. Avustus voidaan myöntää myös mainittujen avustusmuotojen yhdistelmänä.

Avustus ei saa kattaa hankkeesta aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten täyttä määrää. Hakijan on itse osallistuttava hankkeesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen omarahoituksellaan, jollei tästä poikkeamiseen ole hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä.

Edellä 2 momentista poiketen operatiivinen tuki, hätäapu tai muu Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä oleva avustus voivat kattaa avustettavan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävät kustannukset kokonaisuudessaan.

Tarkempia säännöksiä avustuksen määrästä, avustusmuodoista, niiden määräytymisen perusteista, käyttökohteista ja kustannusten kattamiseen käytettävästä rahoituksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

15 § Avustuksen hakeminen

Avustusta haetaan hallintoviranomaiselta sähköisesti 26 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä. Avustuksen hakemiselle asetetaan haku aika. Hakemuksesta on käytävä ilmi oikeat ja riittävät tiedot avustuksen hakijasta, hakemuksen kohteena olevasta hankkeesta tai toiminnasta, hankkeen tai toiminnan yhteydestä ohjelmaan ja toimeenpanosuunnitelmaan, haetun avustuksen määrästä, avustuksen käyttötarkoituksesta sekä muista seikoista, jotka hallintoviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi.

Hakemukseen on sisällytettävä avustettavan hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma sekä hanke- tai toimintasuunnitelma ja liitettävä muut avustuksen myöntämisen

edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset. Hakemuksessa on annettava selvitys hankkeen saamasta muusta julkisesta ja yksityisestä rahoituksesta, jollei avustusta myönnetä hankkeen tai toiminnan kustannukset kokonaisuudessaan kattavana operatiivisena tukena, hätäapuna tai muuna avustuksena, joka on myönnettävissä täysimääräisenä Euroopan unionin talousarviosta.

Jos avustusta on tarkoitus siirtää 12 §:ssä tarkoitettun tavoin, on tästä ilmoitettava hakemuksessa. Hakemuksessa on yksilöitävä ne tahot, joille avustusta on tarkoitus siirtää sekä siirrettäväksi ehdotettu osuus.

Hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) säädetään henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään avustuksen hakemisesta, hakemuksen voi hallintoviranomaisen erikseen salliessa täyttää digitaalisesti hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle. Allekirjoitettu hakemus liitteineen on toimitettava hallintoviranomaiselle.

Hakemus tulee vireille, kun se on tehty 26 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä siten, että se on hallintoviranomaisen saatavilla tai lomakkeella digitaalisesti tehty hakemus on saapunut hallintoviranomaiselle annetun määräajan puitteissa.

Tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta, hakuajasta, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja asiakirjoissa esitettävistä seikoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

16 § Avustuksen myöntäminen ja päätöksen sisältö

Hallintoviranomainen päättää avustuksen myöntämisestä. Hallintoviranomainen voi pyytää asiantuntijan lausunnon hakemuksesta.

Avustuspäätöksestä on käytävä ilmi myönnetyn avustuksen määrä, avustusmuoto, avustuksen alkamis- ja päättymispäivä, tässä laissa säädetyt avustuksen ehdot sekä avustuksen maksatuksen ja takaisinperinnän edellytykset. Päätöksestä on lisäksi käytävä ilmi ne Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset, jotka olennaisesti ja välittömästi vaikuttavat avustuksen käyttöön ja maksamiseen. Avustuspäätöksellä hyväksytään avustettavan hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma sekä hanke- tai toimintasuunnitelma.

Hallintoviranomainen voi hakemuksesta tehdä hankkeen tai toiminnan avustuspäätöksen muutoksen.

Tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä, päätöksen sisällöstä ja avustuspäätöksen muuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

17 § Avustuksen käyttö ja kirjanpito

Avustuksen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) säädetään. Avustuksen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Avustuksen saajan on pidettävä avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi avustuksen saajan kirjanpitolain (1336/1997) tai, jos avustuksen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, mainitun luvun ja hyvän

kirjanpitoavan mukaista kirjanpitoa siten, että avustettavan hankkeen tai toiminnan kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos avustuksen saaja ei ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa hanketta tai toimintaa koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaisissa säädetään.

Avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston niin, että avustuksen käytön valvonta on mahdollista. Aineisto on säilytettävä viiden vuoden ajan sen vuoden joulukuun 31 päivästä, jona hankkeen tai toiminnan viimeinen maksuerä on maksettu avustuksen saajalle. Jos kansallisessa tai Euroopan Unionin lainsäädännössä edellytetään pidempää säilyttämisaikaa, noudatetaan sitä. Hallintoviranomainen voi jatkaa avustuksen saajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella säilytysaikaa yleisasetuksen 76 artiklan 2 kohdan nojalla.

Tarkempia säännöksiä avustuksen käytöstä, kirjanpidon järjestämisestä ja asiakirjojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

18 § Maksatuksen hakeminen ja raportointi

Avustuksen maksatusta haetaan hallintoviranomaiselta sähköisesti 26 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä. Hakemukseen on liitettävä avustuksen maksatuksen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset. Maksatuksen hakemisen yhteydessä toimitetaan raportti hankkeen tai toiminnan etenemisestä.

Maksatuksen hakemiselle asetetaan määräaika.

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään maksatushakemuksen allekirjoittamiseen ja maksatuksen hakemiseen muutoin kuin tietojärjestelmässä, sovelletaan mitä hakemuksen allekirjoittamisesta ja laatimisesta säädetään 15 §:n 4 ja 5 momentissa.

Tarkempia säännöksiä maksatuksen hakemisesta, määräajasta, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja asiakirjoissa esitettävistä seikoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

19 § Avustuksen maksatus

Hallintoviranomainen päättää avustuksen maksatuksesta yleisasetuksen 68 artiklan 1 b kohdan mukaisesti. Avustuksen maksatuksen edellytyksenä on, että avustuksen saaja on noudattanut avustuksen ehtoja.

Avustusta maksetaan erissä. Avustuksen ensimmäinen erä voidaan maksaa enakkona, jos se on perusteltua hankkeen tai toiminnan toteutuksen kannalta. Julkisyhteisöille enakkkoa voidaan maksaa vain, jos siihen on erityisiä syitä. Enakkoon voidaan maksaa enintään 30 prosenttia hankkeelle tai toiminnalle myönnetystä tuesta.

Tarkempia säännöksiä maksatuksen edellytyksistä, siinä noudatettavasta menettelystä ja enakkkoa koskevasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

20 § Maksettavan avustuksen määrä

Avustus maksetaan avustuspäätöksen mukaisena prosentuaalisena osuutena hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen määrä voi kuitenkin olla enintään avustuspäätökseen

merkitty avustuksen enimmäiseuromäärä. Avustuksen määrää laskettaessa hyväksyttävistä kustannuksista vähennetään hankkeen tai toiminnan saama muu julkinen ja yksityinen rahoitus sekä hankkeen tai toiminnan tuotot.

Tarkempia säännöksiä maksettavan avustuksen määrästä ja sen määräytymisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

5 luku Valvontamenettely

21 § Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Hallintoviranomaisella on oikeus suorittaa avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi avustuksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Jos avustusta on 12 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirretty muulle taholle, on hallintoviranomaisella oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

Hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettun tarkastuksen. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Tilintarkastajaan sovelletaan tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tarkastuksen asianmukaista suorittamista varten viranomaisella tai tilintarkastajalla on oikeus päästä avustettavan hankkeen tai toiminnan ja avustuksen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin tai paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä avustuksen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu avustuksen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta korvaukset virka-apua tarkastuksen suorittamisessa.

22 § Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa ohjelman varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen kohdistuvia järjestelmätarkastuksia sekä tähän tehtävään liittyen tarkastaa myös yksittäisiä avustuksen saajia siten kuin Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja tässä laissa säädetään. Yksittäistä avustettavaa hanketta tai toimintaa tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta tai toimintaa ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan. Jos avustus on siirretty muulle taholle, kohdistuu edellä mainittu tarkastusoikeus myös siirron saajaan.

Tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen.

Tilintarkastajaan, tarkastuksen suorittamiseen ja virka-apuun sovelletaan, mitä 21 §:n 2–5 momentissa säädetään.

23 § Yhteistä erityistoimea koskevat tarkastukset muissa valtioissa

Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa toimintaa ohjaavana valtiona hallintoviranomaisen on huolehdittava siitä, että osallistuvan valtion hallintoviranomainen, tällaista tehtävää hoitava muu taho tai riippumaton tilintarkastaja suorittaa osatoteuttajaan kohdistuvan, 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen kyseisessä valtiossa.

Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa toimintaa ohjaavana valtiona tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa osallistuvan valtion tarkastusviranomaisen, tällaista tehtävää hoitavan muun tahon tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan osatoteuttajaan kohdistuvan, 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen kyseisessä valtiossa.

Riippumattomalla tilintarkastajalla on oltava tehtävän hoitamisen kannalta riittävä ammattitaito.

Yhteiseen erityistoimeen myönnetyn avustuksen käyttöön liittyvään tarkastusoikeuteen, oikeuteen saada tietoja, tietojen luovuttamiseen, tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksiin, tarkastettavan velvollisuuksiin, kustannusten tarkastamiseen ja riippumattoman tilintarkastajan kelpoisuusehtoihin sovelletaan sen osallistuvan valtion lainsäädäntöä, jossa tarkastus suoritetaan, sekä Euroopan unionin lainsäädäntöä.

Tarkempia säännöksiä yhteisen erityistoimen tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

24 § Yhteisen erityistoimen osatoteuttajan tarkastus

Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa osallistuvana valtiona voi hallintoviranomainen toimintaa ohjaavan valtion kirjallisesta pyynnöstä suorittaa Suomen ohjelmaan kirjatun yhteisen erityistoimen osatoteuttajaan kohdistuvan tarkastuksen. Tarkastukseen sovelletaan mitä 21 §:ssä säädetään.

6 luku

Erinäiset säännökset

25 § Tietojen saanti ja luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, on hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta toiselta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta avustuksen hakijaa tai saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta avustuksen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia tai, tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja.

Edellä 1 momentissa mainituilla tiedon saantiin oikeutetuilla viranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, avustuksen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

26 § Sähköinen tietojärjestelmä

Sähköistä tietojärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädettyjen ohjelmaa ja toimeenpanosuunnitelmaa koskevien tehtävien hoitamista varten. Tietojärjestelmä on yleisasetuksen 63 artiklan mukainen sähköinen järjestelmä. Tietojärjestelmän rekisterinpitäjä on XX.

Tietojärjestelmään merkitään sen käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot toimeenpanosuunnitelmasta, avustuksen hakijasta, avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta, avustuspäätöksestä, avustuksen maksatuksesta, suoritetuista tarkastuksista ja takaisinperinnästä. Lisäksi tietojärjestelmään merkitään Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyt ohjelmaa, sen hallinnointia ja valvontaa koskevat tiedot. Jos tietojärjestelmään merkittävät tiedot sisältävät henkilötietoja, niistä merkitään vain välttämättömät tiedot.

Tietojärjestelmään sisältyvät Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevat henkilötiedot on poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun Euroopan komissio on suorittanut kansallisen ohjelman viimeisen Euroopan unionin rahoitusosuuden maksun.

27 § Tekninen apu

Teknistä apua voidaan käyttää yleisasetuksen 30 ja 31 artiklassa säädetyin tavoin siinä tarkoitettuun toimintaan. Tekninen apu voi kattaa toiminnan hyväksyttävät kustannukset kokonaisuudessaan.

Hallintoviranomainen päättää vuosittain teknisen avun käyttöä koskevasta suunnitelmasta valtion talousarvion puitteissa, seuraa teknisen avun kokonaiskäyttöä sekä laatii teknistä apua koskevat selvitykset. Hallintoviranomainen kuulee seurantakomiteaa ennen teknisen avun käyttöä koskevan suunnitelman hyväksymistä taikka sen muuttamista.

Tekniseen apuun ei sovelleta avustusmenettelyä koskevia 4 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 13 §:n 1, 2 ja 4 momenttia. Tarkastusviranomainen tarkastaa teknisen avun käyttöä siten kuin 22 §:ssä säädetään.

Tarkempia säännöksiä teknisen avun käyttöä koskevan suunnitelman vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

28 § Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen määrärahat

Määrärahat maksetaan jäsenvaltioille turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston ohjelmaan turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan kansallisesti 16 artiklan mukaisen määrärahan osalta uudelleensijoittamismenettelystä ja pakolaisten kuntaan sijoittamisen sujuvuuden varmistamisesta sekä 17 artiklan mukaisen määrärahan osalta

vastaanottovaiheessa turvapaikkamenettelystä ja vastaanottopalveluista aiheutuviin kustannuksiin. Tämän pykälän mukaisiin määrärahoihin ei sovelleta avustusmenettelyä koskevia 4 luvun säännöksiä.

Sisäministeriö päättää valtion talousarvion puitteissa 1 momentissa mainittujen määrärahojen kiintiöimisestä rahoituksen kohteena olevista toimista vastaaville viranomaisille.

Määrärahan käytöstä on raportoitava sisäministeriölle.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen määrärahojen käyttötarkoituksesta, tahoista, joille rahoitusta kiintiöidään, jakamisesta ja raportoinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

29 § Tietojen saanti ja luovuttaminen turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen määrärahoja koskien

Hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettujen salassapitosäännösten estämättä oikeus saada lakisääteisten tehtäviensä suorittamiseksi Maahanmuuttovirastolta maksutta [ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä] tietoja 28 §:n mukaisten määrärahojen perusteena olevista henkilöistä, jotka tarvitaan henkilöiden tunnistamista ja heidän uudelleensijoittamisen tai muun maahan saapumisen ajankohdan määrittämistä varten turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 artiklan 4 kohdan ja 17 artiklan x kohdan mukaisesti. Hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on lisäksi oikeus suorittaa näihin tietoihin kohdistuvia tarkastuksia.

Hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle 1 momentin mukaisia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

30 § Eräät yhteisiä erityistoimia koskevat täytäntöönpanojärjestelyt

Sisäministeriö voi tavanomaisina pidettävissä asioissa sopia yhteisen erityistoimen hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä muiden valtioiden viranomaisten kanssa. Tavanomaisia eivät kuitenkaan ole asiat, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan tai ovat merkitykseltään huomattavia tai jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

31 § Muutoksenhaku

Hallintoviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua hallintoviranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintoviranomaisen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen maksatuksen lopettamista tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

7 Luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

32 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Tällä lailla kumotaan laki sisäasioiden rahastoista (903/2014).

Avustusta voidaan myöntää sellaisiin ennen avustuspäätöksen tekemistä syntyneisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet x päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen ja joita koskeva hakemus tulee vireille viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021.

33 § Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan tuen myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä.

Sisäasioiden rahastojen kansallisista ohjelmista, joiden toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, myönnettyyn ja vielä myönnettävään tukeen, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.